

บทคัดย่อปัญหาพิเศษ เสนอต่อโครงการบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยแม่โจ้เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของ
ความสมบูรณ์แห่งปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานิเทศศาสตร์

กระบวนการเข้าสู่อาชีพนักจัดรายการวิทยุของนักจัดรายการวิทยุจังหวัดเชียงใหม่

โดย

นางสาวศชาภานท์ แก้วแพร่

พฤษภาคม 2545

ประธานกรรมการที่ปรึกษา: รองศาสตราจารย์ ดร.ชูเกียรติ ลิ้มสุวรรณ

ภาควิชา/คณะ: ภาควิชาส่งเสริมการเกษตร คณะธุรกิจการเกษตร

การวิจัยเรื่องกระบวนการเข้าสู่อาชีพนักจัดรายการวิทยุ ของนักจัดรายการวิทยุ
จังหวัดเชียงใหม่ ครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1)มูลเหตุที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการเข้าสู่อาชีพนัก
จัดรายการวิทยุ 2)กระบวนการเข้าสู่อาชีพนักจัดรายการวิทยุ โดยใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ
(qualitative research) ซึ่งใช้เทคนิคของการพิจารณาเลือกสรรนักจัดรายการวิทยุที่เป็น key
informant โดยการตรวจสอบจากเอกสาร รายชื่อของนักจัดรายการวิทยุในสังกัดทุกหน่วย
เป้าหมาย เพื่อแบ่งกลุ่มตามอายุงาน เป็น 4 กลุ่ม คือกลุ่มที่เริ่มประกอบอาชีพนักจัดรายการวิทยุ
ช่วงก่อนปี 2530 ,ในระหว่างปี 2530-2534 ,2535-2539 และตั้งแต่ปี 2540 เป็นต้นมา จับฉลาก
กลุ่มละ 7 คน ทั้งนี้กลุ่มตัวอย่างทุกคนมีสิทธิ์ที่จะถูกเลือกเป็น key informant

การรวบรวมข้อมูลใช้การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (indepth interview) นักจัดรายการ
วิทยุทั้งหมด 28 คน และใช้แบบสำรวจข้อมูลส่วนบุคคลเบื้องต้นเพื่อใช้เป็นฐานข้อมูลส่วนบุคคล
ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อการทบทวนและตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูล จากนั้นนำข้อมูลที่ได้
จากการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกมาวิเคราะห์ เปรียบเทียบร่วมกับแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

ผลการวิจัยพบว่าบุคคลที่ก้าวเข้ามาสู่อาชีพนักจัดรายการวิทยุ มีมูลเหตุหรือปัจจัยที่
มีส่วนสนับสนุนให้เข้าสู่อาชีพนักจัดรายการวิทยุได้แก่ 1)บุคลิกลักษณะส่วนบุคคล (personality) ที่ม
ีความโดดเด่นด้านเสียง และการแสดงออก 2)ความถนัด ความสนใจ ด้านดนตรี เพลง การใช้
ภาษา-การพูด และการแสดง 3)ค่านิยมส่วนบุคคล (personal values) เกี่ยวกับความมีชื่อเสียง

และมีส่วนร่วมทางสังคม 4)ตอบสนองความชอบ ความสนใจของตนเอง 5)ภูมิลำเนาทางสังคม อิทธิพลจากสังคมแวดล้อม เคยจัดเสียงตามสาย หรือวิทยุของสถาบันการศึกษา ขณะที่กำลังศึกษาอยู่เคยเป็นพิธีกร แข่งขันได้วาทะ บางส่วนเคยทำงานที่เกี่ยวข้องหรือใกล้ชิดกับงานวิทยุกระจายเสียง เช่น งานด้านโสต โฆษณา หรือรู้จักคนในวงการวิทยุกระจายเสียง 6)การศึกษา ระดับการศึกษาไม่มีผลต่อการเลือกอาชีพนักจัดรายการวิทยุ แต่พบว่านักจัดรายการวิทยุส่วนใหญ่จบการศึกษาในสาขาที่เกี่ยวข้องด้านสื่อสารมวลชนมากถึงร้อยละ 67 และผู้ที่ไม่ได้จบในสาขาที่เกี่ยวข้องร้อยละ 33 ทั้งนี้ผู้ที่จบการศึกษาที่เกี่ยวข้องด้านสื่อสารมวลชนจะมีโอกาสเข้าสู่วงการวิทยุกระจายเสียงได้มากกว่าผู้ที่ไม่ได้จบสาขาที่เกี่ยวข้อง ซึ่งมูลเหตุดังกล่าวมีความเชื่อมโยงสัมพันธ์ต่อการเข้าสู่อาชีพนักจัดรายการวิทยุอย่างมีนัยสำคัญ

กระบวนการเข้าสู่อาชีพนักจัดรายการวิทยุพบว่า ก่อนประกอบอาชีพนักจัดรายการวิทยุต้องผ่านกระบวนการถ่ายทอดทางอาชีพโดยเริ่มต้นจากการเรียนรู้เทคนิคกระบวนการจัดรายการวิทยุ และเริ่มปรับตัวเข้าสู่อาชีพโดยเริ่มจากการเป็นนักจัดรายการวิทยุฝึกหัด และพัฒนาเป็นนักจัดรายการวิทยุมืออาชีพในที่สุด

จากมูลเหตุจูงใจและลักษณะภูมิลำเนาทางสังคมของแต่ละคนที่แตกต่างกัน ทำให้มีรูปแบบและกระบวนการในการเข้าสู่อาชีพที่ไม่เหมือนกันโดยแบ่งเป็น 4 กรณีคือ 1)เข้าสู่วงการโดยอาศัยความรู้พื้นฐานจากการเรียนด้านสื่อสารมวลชน 2) เข้าสู่วงการโดยไม่ได้เรียนสาขาที่เกี่ยวข้องแต่รู้จักคนในวงการและถูกชักชวน 3) เข้าสู่วงการโดยการประกวด-แข่งขันการจัดรายการวิทยุ 4)เข้าสู่วงการโดยสมัครเข้าเรียนหลักสูตรการจัดรายการระยะสั้น โดยทั้ง 4 กรณีนี้มีลักษณะและช่วงเวลาในการถ่ายทอดอาชีพที่ต่างกัน

This research was conducted in order to study 1) primary causes of becoming a professional disc-jockey in Chiang Mai. 2)the entry process to a professional disc-jockey career. The qualitative research method was used, and consideration was given to the ways that those disc-jockeys who would become key informants were selected.

That was done by checking the document listing the names of all disc-jockeys in all target units and dividing the samples for this study into different categories. First, the four groups that started to become disc-jockeys were : a) before 1987; b) between 1987 – 1991; c) between 1992 – 1996, and d) since 1997 . After that, seven person were randomly selected from each group.

Then all the 28 disc – jockeys had indepth interview using a basic personal data questionnaire.The data formed a personal database which would be useful for reviewing and verifying the credibility of the data. The data collected by indepth interview were then analyzed and compared with related theories.

The results of the research found that there were many causes or factors which contributed to entry to the disc-jockey profession. They were : (1) individual's personality and possession of outstanding voice and action; (2) aptitudes, interests in music, songs,

music, songs, language usage, verbal skills and acting; (3) personal values concerning fame and social participation; (4) response to own likes and interests; (5) social background and group influences such as having experience in working for school P.A. system or radio stations of their educational institutes while studying, or in being the MC of debates, and some used to work in or close to radio broadcasting such as audio-visual or advertising, the surrounding environment, knowing people in the radio broadcasting; (6) education; it was found that while the level of education did not relate to the choosing of disc-jockey profession, the majority of disc-jockeys (67%) graduated in the fields related to Mass Communications and 33 % were people without education in related fields. Graduates related to the field of Mass Communications had a chance significantly better of entering the radio-broadcasting circle than graduates of unrelated fields.

It was found that before becoming professional members they had to receive professional development first by learning the techniques of broadcasting and programing ; next by getting accustomed to the profession while operating as trainee disc- jockey ; and finally developing into full-fledged professional disc -- jockeys.

Furthermore, it was found that because of the differences of motivating causes and social background of disc- jockeys, the format and entry process to this profession differed and could be categorized into four types as follows: 1) entry by using the educational background of Mass Communications, 2) entry by not studying in the related field but by knowing persons in the broadcasting circle and being invited, 3) entry by winning a radio-broadcasting contest , 4) entry by applying to study in short courses. It was also found that four categories had differences in time and professional development.